

*Маляр М.М.,
доцент, к.т.н.,
Поліщук В.В.,
аспірант,
Ужгородський національний університет*

ПІДХІД ДО РАНЖУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Інвестиційна діяльність – важлива складова розвитку економіки. Недостатність інвестицій – болюче питання розвитку економіки України. Поряд з тим, інвестиційних проектів існує дуже багато, таких як оновлення матеріально-технічної бази, нарощення об’ємів виробництва, освоєння нових видів діяльності і т.д. Для реалізації таких проектів потрібні ресурси, яких на сьогоднішній день мало. Тому інвестори дуже обережно підходять до прийняття рішень, щодо інвестування у той чи інший проект. У такому разі задача вибору інвестиційних проектів постає дуже актуальною.

Побудуємо математичну модель, яка дасть змогу проаналізувати інвестиційні проекти в залежності від цілі інвестора. Нехай задано множину інвестиційних проектів - $X = \{x_1, x_2, \dots, x_n\}$, та множину критеріїв ефективності $K = \{K_j, j = 1, 2, \dots, m\}$, за допомогою яких проводиться оцінка кожної альтернативи із множини X . Оцінки альтернатив по критеріях позначимо через матрицю $O = \{O_{ij}\}, i = \overline{1, n}; j = \overline{1, m}$. Підхід щодо нормування такої матриці розглядається у [1].

На першому етапі знайдемо вектор важливості критеріїв відносно альтернатив. Для цього побудуємо матрицю $A = O \times O^T$ - розмірності $m \times m$, де O^T - матриця транспонована до матриці O . Побудована таким чином матриця A буде характеризувати важливість критеріїв відносно альтернатив. Елементи матриці O нормовані, їх значення з інтервалу $[0;1]$, але при матричному множинні елементи матриці A будуть із інтервалу $[0; m]$. Тоді, утворимо матрицю A' шляхом нормалізації матриці A , поділивши кожен її елемент на m .

Далі, для визначення вектора $W = (w_1, w_2, \dots, w_m)$, будемо одну із згорткок: середнє гармонійне, середнє геометричне, середнє арифметичне чи середнє квадратичне [2]. Для прикладу візьмемо середню геометричну згортку, яка має вигляд: $w_j = \sqrt[m]{\prod_{k=1}^m a'_{jk}}, j = \overline{1, m}$, де a'_{jk} - елементи матриці A' .

Вектор W буде характеризувати оцінки важливості критеріїв K .

На наступному етапі утворимо матрицю B помноживши кожен стовпець матриці O , що характеризує оцінку альтернативи по критеріях на вектор оцінок важливості критеріїв W .

На заключному етапі будемо матрицю $C = O^T \times B$. Утворена матриця буде розмірності $n \times n$ і містити інформацію про оцінки альтернатив відносно оцінок важливості критеріїв. На основі матриці C будемо ранжувальний ряд альтернатив $Z = (Z_1, Z_2, \dots, Z_n)$, як суму елементів по рядках матриці. Елемент Z_i буде оцінкою інвестиційного проекту $x_i, i = \overline{1, n}$. За утвореним вектором і будемо приймати рішення, щодо вибору інвестиційного проекту.

Простота, ясність та прозорість обчислень – це ті якості, що хочуть бачити інвестори (особи, що приймають рішення) у математичних моделях. Дана математична модель встановлює оцінки важливості критеріїв відносно альтернатив, знижуючи суб’єктивізм експертів, не потребує попарних порівнянь альтернатив та багато обчислень.

Література:

1. Маляр М.М. Нечітка модель оцінки фінансової кредитоспроможності підприємств/ Маляр М.М., Поліщук В.В.// Східно-Європейський журнал передових технологій. Сер. Математика і кібернетика – фундаментальні і прикладні аспекти. – Харків, 2012. - №3/4(57). – С.8-16.
2. Маляр Н.Н. Підход к определению приоритетов альтернатив для задач многокритериального выбора / Н.Н. Маляр// Проблемы управления и информатики. №4 – 2011. – С. 63-67.